

Мокрицька А. Б.,
викладач кафедри фінансів
Тернопільської академії
народного господарства

Державне управління охороною здоров'я.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) опублікувала нові вказівки щодо організації системи охорони здоров'я в ХХІ столітті, згідно яких основні зусилля держави, суспільства повинні бути скеровані на збільшення тривалості життя людей і на допомогу найбільш вразливим прошаркам населення. Всі ці вказівки викладені у звіті „Здоров'я світу: час змін”, де сформульовані основні завдання, котрі треба буде вирішити системам охорони здоров'я всіх країн у ХХІ столітті. Це, по-перше, підвищення ефективності їх роботи, по-друге, забезпечення якомога більшої частини населення якісною медичною допомогою. Для цього у багатьох країнах уряд повинен покращити фінансування охорони здоров'я, а також розвивати страхову медицину. ВООЗ вважає, що вирішальну роль в управлінні системою охорони здоров'я відіграє держава та уряд, які зобов'язані забезпечити нормальне фінансування і скоординувати роботу всієї системи [1]. Щоб зробити доступною для кожного громадянина України своєчасну і якісну медичну допомогу, наблизитися до світових стандартів якості у забезпеченні охороною здоров'я населення, необхідно реорганізувати національну систему охорони здоров'я [2]. Громадська ініціатива за здорову націю «Пульс України», наприклад, вбачає у професійній управлінській діяльності, котра суттєво відрізняється від радянської адміністративної моделі управління одну зі складових процесу реорганізації. Її автори розуміють державне управління як: 1) самостійну діяльність, втілювати яку в життя повинні професійні управлінці, 2) політичне управління 3) щоденну (оперативну) діяльність, спрямовану на реалізацію цілей державної політики [2]. Автори монографії «Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи» дають своє визначення державного управління, як діяльності держави щодо організації упорядкування різних соціальних

процесів у суспільстві [3]. На нашу думку, це визначення є універсальним та, можливо, дещо абстрактним. Більш конкретне визначення дає З.С. Гладун у своїй монографії «Державне управління в галузі охорони здоров'я»: Державне управління- це організуюча діяльність органів виконавчої влади, яка полягає в організації виконання законів та інших нормативно-правових актів чинного законодавства, здійснення розпорядження ресурсами загальнодержавної власності з метою комплексного соціально-економічного розвитку, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах життя [4]. Однією з таких сфер є охорона здоров'я. Проф. А.Д.Ярменчук вважає, що охорона здоров'я – це, по-перше, система, по-друге, це система соціальна,... по-третє, це система державна, оскільки вона утримується, фінансується і керується державою[5]. Як система державна, охорона здоров'я потребує державного управління, як діяльності із забезпечення реалізації державної політики, що підтверджується в статті 12 „Основ законодавства України про охорону здоров'я”, де вказано, що „охорона здоров'я – один з пріоритетних напрямків державної діяльності. Держава формує політику охорони здоров'я в Україні та забезпечує її реалізацію. Державна політика охорони здоров'я забезпечується бюджетними асигнуваннями...” [6]. Відправною точкою державної політики в охороні здоров'я є Конституція України. Проте проголошені в конституції засади та принципи не завжди можливо реалізувати на практиці. Зміни в усіх сферах життя суспільства неминуче спричиняють і зміни в охороні здоров'я. Звичайно, що залишити охорону здоров'я в тому стані і в тих умовах, в яких вона перебуває зараз, не можна. Держава повинна зняти з себе обов'язок забезпечити все для всіх в охороні здоров'я. Розуміння цього спричинило необхідність офіційного тлумачення частини третьої статті 49 Конституції України в Рішенні Конституційного Суду від 29 травня 2002 р. Безперечно, що це рішення не може дати відповідь на всі питання і тим більше вирішити всі проблеми, які стоять перед організацією охорони здоров'я. У цьому випадку воно тільки формулює певне завдання для законодавців і вектор розвитку. Рішення не

може замінити собою всі закони та підзаконні акти, котрі обов'язково повинні бути прийняті. Очевидність необхідності реформування охорони здоров'я не викликає сумнівів. „Тим більше дивує бездіяльність, пасивно-угодівська поведінка щодо фінансування галузі з державного, постійно дефіцитного бюджету наших урядовців від охорони здоров'я”- зазначають автори Програми реорганізації медичної допомоги в Україні „Перспектива-2010” і продовжують: „на нашу думку, ще однією з основних причин кризового становища системи охорони здоров'я в Україні є те, що галузь перебуває в тривалому процесі реформування та структурних перетворень, які насправді не відбуваються, бо потребують серйозної економічної підтримки, рішучості та політичної волі [27], котрі повинні знайти своє втілення в зваженій, ефективній, врегульованій відповідними нормами права державній політиці, котра повинна бути спрямована на досягнення ефективності як на макро- так і на мікрорівнях. На початку 90-х років союзна держава перестала існувати, і охорона здоров'я опинилася в новій ситуації без будь-яких стратегічних орієнтирів, котрі не розроблені і дотепер. А звідси впливає і недосконалість державного управління. Тому, на нашу думку, передумовою ефективного державного управління в сфері охорони здоров'я є перш за все розробка державної політики, котра повинна будуватися на Національній доктрині здоров'я, в якій описані стратегічні цілі розвитку охорони здоров'я в країні. Відповідно до цілей національної політики, наприклад, таких, як: покращення медико-демографічної ситуації, забезпечення збереження і зміцнення здоров'я населення, підвищення рівня санітарної культури населення, формування здорового способу життя; ефективна охорона навколишнього середовища та інші, завданнями в сфері охорони здоров'я повинні бути:

- 1) розвиток багатоукладності охорони здоров'я;
- 2) подальше удосконалення державної медичної допомоги, оптимізація мережі та структури закладів охорони здоров'я: надання державним та комунальним лікувально-профілактичним закладам статус повноцінних суб'єктів господарської діяльності;

- 3) розвиток недержавного сектора як альтернативи державному та організація належного контролю за якістю послуг, котрі вони надають;
- 4) посилення ролі первинної медико-санітарної допомоги, основною ланкою якої повинен стати сімейний лікар;
- 5) розробка стратегічних цілей розвитку охорони здоров'я та концептуальних засад виходу з кризи;
- 6) інформаційне, в т. ч. правове забезпечення процесу реформування та подальшої діяльності системи охорони здоров'я;
- 7) забезпечення державою пріоритетного фінансування комплексних народногосподарських програм профілактики, своєчасного лікування, реабілітації та інших заходів щодо охорони здоров'я та розвиток інших форм фінансового забезпечення;
- 8) кадрове забезпечення процесу управління [1;2;6;8;9].

Література:

1. ВОЗ: Здоров'є мира в ХХІ веке// Провизор.- 1998.- № 6.- с.8.
2. Програма реорганізації медичної допомоги в Україні „Перспектива - 2010”. - Київ, 1999.- 96с.
3. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи/ Кол. авт., науковий керівник В.В.Цветков.- К.: Оріяни, 1998.- с.23-45.
4. З.С. Гладун Державне управління в галузі охорони здоров'я. – Т.: Укрмедкнига, 1999.- 312с.
5. Ярменчук А.Д. Менеджеру здравоохранения: теория искусства управления - в 2-х частях. Ч.1. Общие проблемы.- К, 1991.- с.8-21.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я // Відомості ВРУ. – 1993.- №4.- с.12.
7. Пиріг Л. Охорона здоров'я в державній політиці України на сучасному етапі// Українські медичні вісті. - 1997 р.- № 2-3.
8. Т.Колесник: Медицинское страхование: мнения разделились// Провизор.- 2003.-№ 4.

9. Я.Радиш. Основи державної політики України в галузі охорони здоров'я// Вісник Української Академії державного управління при президентіві України.- 2001 р.- № 4.- с.209-214.

Р е ц е н з і я

тез доповіді на Всеукраїнську наукову конференцію молодих науковців „Управління у ХХІ столітті: погляд молодих вчених” викладача кафедри фінансів Тернопільської академії народного господарства Мокрицької А.Б. на тему „Державне управління охороною здоров'я”

Тези доповіді розкривають проблеми діяльності сфери охорони здоров'я, вирішення яких має зробити її доступною для кожного громадянина України. Висвітлюють суть державного управління як діяльності по забезпеченню реалізації державної політики та обґрунтовують необхідність його реформування. Автором сформульовано основні організаційні та управлінські завдання у сфері охорони здоров'я.

Кафедра фінансів рекомендує опублікувати тези доповіді Мокрицької А.Б. у збірнику матеріалів конференції.

Заступник завідувача
кафедри фінансів, к.е.н., доц.

Л.М.Безгубенко

З а я в к а

на участь у Всеукраїнській науковій конференції молодих науковців „**Управління у ХХІ столітті: погляд молодих вчених**”

Прізвище Мокрицька

Ім'я Анна

По батькові Богданівна

Місце роботи кафедра фінансів Тернопільської академії народного господарства

Тема доповіді „Державне управління охороною здоров'я”

Тематичний напрямок Теорія та практика державного управління в Україні.

Відомості про наукового керівника:

Прізвище Безгубенко

Ім'я Людмила

По батькові Михайлівна

Місце роботи кафедра фінансів Тернопільської академії народного

Посада, науковий ступінь та вчене звання заступник завідувача

кафедри, к.е.н., доцент

Відомості про приїзд: не зможу прийняти участі

Координати для контакту:

46 000,

м.Тернопіль, вул.Львівська, 11

Тел. 43-59-45